

QS World Ranking: इत्यत्र समाविष्टाः ७

भारतीयसंस्थाः, आईआईटी
दिल्ली इत्यनया प्राप्तं ४४ स्थानम्

वैश्विकरूपेण शीर्षशतसंस्थासु सप्तभारतीयसंस्थानानि स्थानं सुरक्षितवन्तः। प्र. सं. विश्वविश्वविद्यालयक्रमाङ्कनम्- एशिया २०२५ विश्वस्य शीर्षशतविश्वविद्यालयानां सूची प्रकाशितवती। अस्मिन् भारतीय- प्रौद्योगिकी-संस्था- आईआईटी, दिल्ली ४४ तमं स्थानं प्राप्तवत्, मुम्बई-नगरस्य आईआईटी ४८ तमे स्थाने अस्ति। IIT मद्रास, IIT मद्रास खड़गपुर, आई. आई. टी. कानपुर- दिल्ली- विश्वविद्यालयाः शीर्षशतस्थानेषु स्थानं प्राप्तं सफलाः अभवन्। आई. आई. टी. गुवाहाटी, आई. आई. टी. रुडकी, जवाहरलाल नेहरूविश्वविद्यालयः, चंडीगढ़विश्वविद्यालयः, उ. प्र. ई. एस., वेल्लोर इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नोलॉजी इत्यादयः संस्थाः शीर्ष १५० मध्ये समाविष्टाः सन्ति। पूर्व- दक्षिण- दक्षिण- पूर्व- मध्य- एशिया- देशयोः २५ देशेभ्यः ९८४ संस्थानां कार्यप्रदर्शनस्य आधारेण एषा श्रेणी निर्मिता अस्ति।

राहुलगांधिनः केषाञ्चन कम्पनीनां एकाधिकारस्य चिन्तायाः समर्थनं कृतवान् मुख्यमन्त्री सुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः लोकसभायां विपक्षनेता, काङ्ग्रेसस्य वरिष्ठनेता राहुलगांधी च विपण्यां केषाञ्चन कम्पनीनाम् एकाधिकारविषये प्रकटितानां चिन्तानां दृढतया समर्थनं कृतवान्। सः अवदत् यत् राहुलगांधिनः एषा चिन्ता केवलं आलोचना एव नास्ति, अपितु महतः आवश्यकस्य च परिवर्तनस्य आग्रहः अस्ति। सः अवदत् यत् सर्वेभ्यः नागरिकेभ्यः समानावकाशान् प्रदातुं, संसाधनानाम् समुचितवितरणं सुनिश्चितं कर्तुं, देशस्य आर्थिकसंरचनायां जनहितं सर्वोपरि स्थापयितुं च काङ्ग्रेसस्य विचारधारा सर्वदा एव अस्ति। सः अवदत् यत् राहुलगांधी इत्यनेन एषः गम्भीरः विषयः देशस्य समक्षे स्पष्टतया साहसिकरूपेण च स्थापितः, येन प्रत्येकस्य नागरिकस्य चिन्ता प्रकाशिता भवति। सः अवदत् यत् यदि विपण्यां स्वस्थस्पर्धा भवति तर्हि मूल्यानि अपि नियन्त्रितानि भविष्यन्ति, उपभोक्तेभ्यः अपि उत्तमाः सेवाः उत्पादाः च प्राप्नुयुः। सः अवदत् यत् केन्द्रसर्वकारेण दलराजनीत्याः उपरि उत्थाय एतस्य संवेदनशीलस्य विषयस्य राष्ट्रहिताय विचारः करणीयः। सः अवदत् यत् राहुलगांधिना केषाञ्चन बृहद्दिगमसमूहानाम् एकाधिकारविषये ये प्रश्नाः उत्पाप्ताः ते देशस्य प्रत्येकस्य नागरिकस्य कल्याणाय आवश्यकः सन्ति। राहुलगांधी इत्यनेन ईस्ट इण्डिया कम्पनी इत्यनेन सह बृहत्कम्पनीनां तुलना कृत्वा उक्तं यत् एतादृशः एकाधिकारः देशस्य अर्थव्यवस्थायाः सामाजिकसंरचनायाः च कृते अत्यन्तं संकटापन्नं सिद्धं भवितुम् अर्हति। सुक्खुः अवदत् यत् राहुलगांधी देशस्य वाणी अस्ति। तस्य चिन्ता प्रत्येकस्य नागरिकस्य हिताय वर्तते। केन्द्रसर्वकारेण अस्मिन् विषये सकारात्मकं दृष्टिकोणं स्वीकृत्य देशस्य जनानां हिताय नीतयः निर्मातव्याः। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राहुलगांधी इत्यस्य विचाराः परामर्शाः च देशस्य सर्वान् नागरिकान् सचेष्टयितुं गच्छन्ति। यदि केन्द्रसर्वकारः वास्तवमेव जनहिताय कार्यं कर्तुम् इच्छति तर्हि एतेषु परामर्शेषु गम्भीरतापूर्वकं विचारः करणीयः, आर्थिकविषयानां निवारयितुं कठोरनीतयः अपि स्वीक्रियन्ते। सः अवदत् यत् एतादृशानां विषयाणां विषये देशे सर्वत्र चर्चा करणीया येन सामान्यनागरिकाः स्वाधिकारस्य हितस्य च विषये अवगताः तिष्ठन्ति, सर्वेषाम् आर्थिकसशक्तिकरणस्य च लाभः समानरूपेण प्राप्तुं शक्यते।

सुभाषितम्

यो ध्रुवाणि परित्यज्य
ह्यध्रुवाणि निषेवते।
ध्रुवाणि तस्य नश्यन्ति
ह्यध्रुवं नष्टमेव च।।

(बृहस्पतिनीतिसार)

अर्थात्- जो निश्चित बातों को छोड़कर अनिश्चित बातों का सेवन करता है, उसकी निश्चित बातें नष्ट हो जाती हैं तथा अनिश्चित तो नष्ट हैं ही।

प्रतिदिन नवीनतम
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नामः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp number

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

जनजातीयगौरवदिवसावसरे
भारतीय-स्वयंसेवकैः सह
पत्रयात्रां करिष्यति मांडविया

युवा कार्य एवं क्रीडा मन्त्री डॉ. मनसुख माण्डविया छत्तीगढ़स्य जसपुरे बुधवासरे जनजातीय गौरवदिवसावसरे भारतीय-स्वयंसेवकैः सह पत्रयात्रां करिष्यति। अस्मिन् कार्यक्रमे छत्तीसगढ़स्य मुख्यमन्त्री विष्णुदेव साई, अन्ये च राज्यमन्त्रिणः भागं ग्रहणं करिष्यन्ति। अस्मिन् अवसरे ते भगवान् बिरसा मुण्डायाः जन्मदिवसावसरे स्मरणं करिष्यन्ति। सममेव तस्य राष्ट्रस्य विकासे आदिवासी समुदायस्य महत्त्वपूर्ण योगदानस्य विषये परिचर्चा करिष्यन्ति।

केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः मुम्बईनगरे महाराष्ट्रविधानसभानिर्वाच नार्थ दलस्य घोषणापत्र- संकल्पपत्रं विमोचितवान्

भारतीयजनतापार्टीदलस्य वरिष्ठनेता तथा केन्द्रीयगृहमन्त्री अमितशाहः मुम्बईनगरे महाराष्ट्रविधानसभानिर्वाचनार्थं दलस्य घोषणापत्र-संकल्पपत्रं विमोचितवान्। शाहमहोदयः अवदत् यत् भाजपायाः घोषणापत्रं राज्यस्य जनानां आकांक्षाणां प्रतिबिम्बम् अस्ति। भाजपादलेन सिञ्चनपरियोजनानि, नदीजलवितरणं, प्रावृट् काले अतिरिक्तजलस्य उपयोगः च राज्यं अनावृष्टिमुक्तं कर्तुं स्वघोषणा पत्रे प्रख्यापितम्। अस्मिन् कार्यक्रमे केन्द्रीय मंत्री पीयूष गोयलः, महाराष्ट्रस्य उपमुख्यमंत्री देवेन्द्र फडणवीसः, महाराष्ट्रस्य भाजपादलस्य अध्यक्षः चन्द्रशेखरः भावाकुले, अन्ये च नेतारः उपस्थिताः आसन्।

केन्द्रीयविद्युतमन्त्री मनोहरलालः ई-वाहन माध्यमेन यात्रां कृतवान्

केन्द्रीयविद्युतमन्त्री मनोहरलालः नवदिल्लयाम् ध्वजं प्रदर्थ्य ई-वाहन माध्यमेन यात्रां कृतवान्। अस्मिन् अवसरे सः 'ईवी एज ए सर्विस' इति कार्यक्रमम् अपि प्रारब्धवान्। अस्मिन् अवसरे मनोहरलालमहोदयः अवदत् यत् एषः कार्यक्रमः एकस्य उदात्त कार्यस्य कृतं आरम्भः, यस्य देहल्याः कृते बहु आवश्यकता वर्तते। सः प्रदृष्टं न्यूनीकर्तुं विद्युत्वाहनानां भूमिकां 'ईवी एज ए सर्विस' कार्यक्रमस्य माध्यमेन महत्त्वं च प्रकाशितवान्।

सिंचनयोजना: प्रारम्भं न कर्तुं शक्ताः धर्मपुरस्य विधायकः- भूपेन्द्रसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता:- धर्मपुरम्। विकासखण्डे धर्मपुरे शिवा-परियोजनायां स्थापितेषु उद्यानेषु सिंचनसुविधा न प्राप्ता। मार्क्सवादी कम्युनिस्टपक्षस्य नेता पूर्व- जिलापार्षदश्च भूपेन्द्रसिंहः एतस्मिन् विषये विधायकं दोषम् आरोपयति। तेन उक्तं यत् विधायकः सिंचनसुविधा प्रदातुं स्थापितां पिपासुरेखा (लाइन) न प्रचलितुं शक्नुवन्ति। भरोरीस्थले स्थापितं १३२ केवी-क्षमता-युक्तं विद्युत्- परिवर्तकस्य कार्यमपि अपूर्णमेव अस्ति।

काण्डापतने सिंचनाय जलोत्पापनाय ३३ केवी विद्युत्-आपूर्तिं दातव्या, किन्तु द्वावर्षेभ्यः एषां कार्येषु किमपि प्रवर्तनं न कृतम्। यः निविदा (टेंडरः) कृतः, सः अपि निरस्तः जातः। पौधाः जलं न प्राप्तवन्तः इति कारणेन शुष्कतां प्राप्नुवन्ति। सिंचनयोजनानां पिपासुरेखाः स्थापिताः सन्ति, केवलं विद्युत्-आपूर्तिप्रदानं शेषम् अस्ति यत् द्वावर्षेभ्यः तेन न सम्पादितम्। पञ्चपञ्चाशत्-क्लस्टरेषु स्थापितेषु उद्यानेषु फलानां विकासः आरब्धः। कृषकाः स्व- स्व- बलस्य साहाय्येन स्थानीयस्तरे एव फलानां विक्रयणं कुर्वन्ति। तेन याचितं यत् उद्यानेषु उत्पाद्यमानानां फलानां विपणनाय व्यवस्थां स्थापितुं, सिंचनयोजनानां च संचालनाय विद्युत्- आपूर्तिं प्रदातुम् उपायाः क्रियन्ताम्।

महाशिवरात्रिमहोत्सवे चित्रकला- स्पर्धा भविष्यति- रोहित राठौरः

हिमसंस्कृतवार्ता:- मण्डी। अतिरिक्त उपायुक्तः रोहित राठौरः अवदत् यत् आगामी महाशिवरात्रिमहोत्सवे छात्राणां कृते चित्रकलास्पर्धाः, प्रदर्शनी आयोजिते भविष्यति। एतेन प्रतिभायाः उत्थानस्य अवसरः लभ्यते। भारतीय-सांस्कृतिक-निधेः (इंटेक) मण्डी- चैष्टर इति संस्थाया विद्यालय- छात्राणां कृते लघुचित्रकलाशैलीविषये एकदिवसीय-कार्यशालाः आयोजनं जिला शिक्षण प्रशिक्षणसंस्थान (डाइट) कृतम्। अस्य मुख्यः उद्देश्यः मण्डी-जनपदस्य प्राचीन-चित्रकलायाः संरक्षणं जीर्णोद्धारं च आसीत्। कार्यशालायां सप्तम्याः तु नवम्याः कक्षयायाः ६२ छात्राः भागं स्वीकृतवन्तः। अतिरिक्त उपायुक्तः रोहित राठौरः अवदत् यत् एतादृशेषु आयोजनेषु प्रतिभायाः उत्थानस्य अवसरः प्राप्यते। भारतीय-सांस्कृतिक-निधेः मण्डी-चैष्टर-संयोजकः नरेश मल्होत्राः अवदत् यत् छात्रैः कृतानि चित्राणि भविष्ये प्रदर्शनी-माध्यमेन प्रदर्शयिष्यन्ते। मण्डी- कलम- विशेषज्ञः राजेशः, पारल कपूरः च छात्रेभ्यः मण्डी-कलमशैलीविषये, तत्र प्रयुक्तेषु वर्णेषु च सूक्ष्मतायाः ज्ञानं प्रदत्तवन्तौ।

हिमाचलप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रिणः छायाचित्रं विना अनुमतिं मीडियाभ्यः न प्रसारयिष्यते

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुखोः छायाचित्रं सूचनाजनसंपर्कनिदेशकस्य पूर्वानुमतिं विना कस्यापि विभागेन वा सर्वकारीयसंस्थायाः वा न विमोचयिष्यते इति आदेशेन उक्तम्। विभागीयसभासु, आधिकारिककार्यक्रमेषु वा सार्वजनिककार्यक्रमेषु वा मुख्यमन्त्रिणः छायाचित्रेषु एषः प्रतिबन्धः प्रवर्तते। सचिवेभ्यः भविष्यत्मुख्येभ्यः च लिखिते पत्रे डी. आई. पी. आर. संस्थायाः कथनमस्ति यत् पूर्वानुमतिं विना मुख्यमन्त्रिणः छायाचित्रं मीडिया-माध्यमेभ्यः प्रसारितं भवति इति स्वस्य सूचनां प्राप्तम्। "केषुचित् सन्दर्भेषु एतेषु छायाचित्रेषु अनुचितव्यञ्जानानि दृश्यन्ते, ते च मुख्यमन्त्रिणः सार्वजनिकप्रतिबिम्बस्य सम्भाव्यं क्षतिं कर्तुं शक्नुवन्ति। छायाचित्रस्य एतस्य अनियमितप्रसारणस्य मुख्यमन्त्रिणः कृते दूरगामी परिणामाः भवितुम् अर्हन्ति" ये मुख्यमन्त्रिणा साकं सर्वकारस्य छविं धारणां च प्रभावयितुं शक्नुवन्ति इति पत्रे उक्तम्।

जयराम ठाकुरः उक्तवान्- सुखसुसर्वकारस्य उपहासः न केवलं देशे अपि तु अन्तर्राष्ट्रीयमाध्यमेषु अपि भूयते

हिमसंस्कृतवार्ता:- लध्वीकाशी मण्डी। पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षनेता च जयरामठाकुरः उक्तवान् यत् यदि राज्यसर्वकारः उत्तमं कार्यं करोति तर्हि वयं तस्य अभिनन्दनं करिष्यामः, परन्तु यदि एतत् एतादृशं अनुचितं निर्णयं निरन्तरं गृह्णाति तर्हि यत्र आवश्यकं तत्र अवश्यमेव स्थगयिष्यामः। अद्य मम कृते दत्तस्य उत्तरदायित्वस्य निर्वहनार्थं मया जनानां स्वरः भूत्वा सर्वकारस्य प्रत्येकस्य निर्णयस्य विरोधः कर्तव्यः यः जनविरुद्धः अस्ति। विपक्षस्य कार्यं सर्वकारस्य दुष्कृतं कर्तुं निवारयितुं भवति। यदि सर्वकारः हितं करोति तर्हि वयम् अपि तस्य स्वागतं करिष्यामः, परन्तु दुर्भाग्येन अयं सर्वकारः अनुचितनिर्णयान् गृह्णाति यस्य कारणेन तेषां स्वकर्मणा तेषां अपमानं जनयति।

जयरामठाकुरः अवदत् यत् अस्मिन् विषये सर्वकारस्य आलोचनायाः कारणात् सुखसुसर्वकारः अधुना विपक्षं शापं दातुं आरब्धवान्। यत्र सुखसु-सर्वकारेण एव तस्य अन्वेषणं सी.आई.डी. अस्य विवादस्य विषये सूचना सीआईडी-प्रतिवेदनस्य अनन्तरमेव विपक्षस्य समीपं प्राप्ता। मुख्यमन्त्रिणं सुखसुं लक्ष्यं कृत्वा सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः स्वस्य प्राथमिकताम् त्यक्त्वा एतादृशेषु अनावश्यकेषु कार्येषु व्यस्तः अस्ति। अत एव अद्यत्वे अयं विषयः सर्वत्र हास्यविषयः एव तिष्ठति। अस्य सर्वस्य विवादस्य मूलं राज्यस्य एव सुखसु-सर्वकारः इति विपक्षनेता उक्तवान्। एतेन स्पष्टतया ज्ञायते यत् अस्मिन् सर्वकारे नेतृत्वस्य अभावः अस्ति। सः अवदत् यत् अद्य प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य नेतृत्वे देशः अग्रे गच्छति। तस्य प्रत्येकं प्रतिज्ञायाम् जनसमूहः विश्वासं करोति यदा तु अधुना जनसमूहः काङ्ग्रेसनेतृषु विश्वासं त्यक्तवान्। काङ्ग्रेसः केवलं सत्तां ग्रहीतुं मिथ्याप्रतिज्ञां करोति। पूर्व द्रष्टव्यं बल्ह- सदर-मण्डी- बिजनी- कटिण्डीक्षेत्रेषु विपक्षनेतृणां भव्यं स्वागतं कृतम्।

मण्डी-भ्रमणेन बल्ह- द्रङ्ग- भाजपा- सदस्यता-अभियानं, सङ्घटनात्मक- निर्वाचन- अभियानं च प्रायः पूर्व-मुख्यमन्त्री, विपक्षस्य नेता च जयरामठाकुरः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशे मुख्यमन्त्री सुखसु-सम्बद्धस्य समोसा-विवादस्य विषये चर्चा न केवलं देशे अपि तु विदेशे एव आरब्धा अस्ति अन्ताराष्ट्रीयमाध्यमेषु अपि यस्य कारणात् अधुना अन्ताराष्ट्रीयस्तरस्य अपि राज्यसर्वकारस्य अपमानं भवति। विपक्षनेता उक्तवान् यत् देशस्य अनन्तरं विदेशीयमाध्यमेन अपि हिमाचलप्रदेशस्य उल्लेखं कुर्वन् समोसा इत्यस्य सीआईडी अन्वेषणस्य वार्ता दर्शिता। यस्य कारणात् मुख्यमन्त्री सुखसुसम्बद्धः समोसाविवादस्य एषः विषयः अधुना न केवलं देशे अपि तु विदेशेषु अपि चर्चायाः विषयः अभवत्।

हिमाचलः हरितबोनसस्य कृते बलं प्रयोक्ष्यति, वनसम्पत्त्याः आर्थिकलाभः न प्राप्यते

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। हिमाचलसर्वकारेण एवमेव ग्रीनबोनसस्य याचना केन्द्रस्य समक्षं न स्थापिता। अस्य पृष्ठतः दूरगामी चिन्तनम् अस्ति। नीति- आयोगे आयोजितायां सभायां मुख्यमन्त्री सुखसुः वनानां रक्षणस्य विनिमयरूपेण हिमाचलं हरितबोनसं दातुं आग्रहं कृतवान् अस्ति। तदनन्तरं शिमलानगरम् आगतस्य केन्द्रीय- ऊर्जामन्त्रिणः मनोहरलालखड्गस्य समक्षम् अपि एषः आग्रहः पुनः पुनः कृतः। यद्यपि वित्तायोगेन राज्यसर्वकारस्य अस्य आग्रहस्य विषये अद्यापि निर्णयः न कृतः तथापि एतस्य आग्रहस्य उत्पादनस्य पृष्ठे मुख्यकारणद्वयं वर्तते। प्रथमं कारणं यत् राज्ये सम्प्रति ३.२० लक्षकोटिरूप्यकाणां वनसम्पदः अस्ति, परन्तु हिमाचलम् स्वस्य अर्जनार्थं वनानाम् उपयोगं कर्तुं न शक्नोति। अतः वनानां रक्षणस्य विनिमयरूपेण हरितबोनसस्य आग्रहः

कृतः। द्वितीयं कारणं यत् केन्द्रसर्वकारात् प्राप्तं राजस्वहनि- अनुदानं पूर्वमेव नकारात्मकप्रवृत्तौ वर्तते। १५ तमे वित्तायोगेन तत् टेपरिंग सूत्रे समाविष्टम् आसीत्। अस्य कारणात् वित्तीयवर्षे प्राप्तं ६२५८ कोटिरूप्यकाणां राजस्वहनि-अनुदानम् अर्धेन न्यूनीकृत्य आगामिवित्तवर्षे ३२५७ कोटिरूप्यकाणि भविष्यति। एतादृशे सति यदि अग्रिमः वित्तायोगः हिमाचलसर्वकारस्य एतत् अनुदानम् अधिकं न्यूनीकरोति तर्हि हिमाचलस्य विकल्परूपेण धनस्य आवश्यकता वर्तते। यदि वित्तायोगः अन्यराज्यानां प्रभावात् अनुदानं दातुं असमर्थः भवति तर्हि वनानां रक्षणस्य विनिमयरूपेण हरितबोनसं दातुं शक्नोति। अन्येषु राज्येषु हरितबोनसस्य कृते तावत् स्पर्धा नास्ति यथा राजस्वहनि- अनुदानस्य कृते। राज्यसर्वकारस्य समक्षं सर्वाधिकचिन्ता अस्ति यत् केन्द्रसर्वकारात् प्राप्तस्य राजस्वहनि-अनुदानस्य

२०२५-२६ वित्तीयवर्षे ५० प्रतिशताधिकं न्यूनीकरणं भविष्यति। मासिक- वेतन- पेंशनव्ययार्थं २००० कोटिरूप्यकाधिकं व्ययितम् चालूवित्तवर्षे राजस्वहनि-अनुदानरूपेण केन्द्रात् ६२५८ कोटिरूप्यकाणि प्राप्यन्ते। तात्पर्यम् अस्ति यत् प्रतिमासं ५०० तः ६०० कोटिरूप्यकाणि भारतसर्वकारात् अनुदानरूपेण आगच्छन्ति। एतेन मासिकवेतनस्य, पेंशनव्ययस्य च पूर्तये बहु साहाय्यं भवति। अधुना सर्वकारस्य मासिकवेतन- पेंशन- विधेयकं २००० कोटिरूप्यकाधिकं प्राप्तम्, परन्तु आगामिवित्तीयवर्षे अर्थात् २०२५-२६ मध्ये अनुदानरूपेण केवलं ३२५७ कोटिरूप्यकाणि एव प्राप्यन्ते। प्रतिमासे भारतसर्वकारात् केवलं २७० कोटिरूप्यकाणि एव आगमिष्यन्ति। एतादृशे सति राज्यसर्वकारेण मासिकवेतन- पेंशन- देयकानां निबन्धनार्थं वित्तीयविकल्पाः अन्वेष्टव्याः

चलचित्रवार्ता:

सततं निष्फल-चलचित्राणि पश्चाद् अक्षयकुमारः अतीव शीघ्रमेव ६ चलचित्रेषु दृश्यते

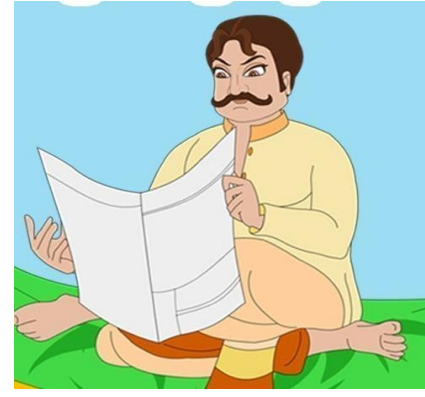
हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाम्बी, मुम्बई।
अक्षयकुमारः अस्मिन् वर्षे त्रीणि बृहत् निष्फल-चलचित्राणि दत्तवान्। अस्मिन् वर्षे अक्षयस्य त्रीणि चलचित्राणि प्रदर्शितानि, त्रयः अपि चलचित्राणि निष्फलानि अभवन्। निरन्तरं निष्फल-कारणात् अस्मिन् वर्षे अक्षयस्य अधिकानि चलचित्राणि न प्रदर्शितानि भविष्यन्ति। अक्षयस्य स्काई फोर्स इत्यस्य प्रदर्शनम् अस्मिन् वर्षे भवितुं निश्चितम् आसीत्। परन्तु निरन्तरं निष्फलम् इत्यस्य कारणात् तत् स्थगितम् अभवत्। अधुना आगामिवर्षे एतत् चलचित्रं प्रदर्शितं भविष्यति। अक्षयः अतीव शीघ्रमेव ६ चलचित्रेषु दृश्यते इति वदामः। स्काई फोर्स २०२५ तमस्य वर्षस्य आरम्भे एव प्रदर्शितं भविष्यति। तदनन्तरं अक्षयस्य जॉली एलएलबी ३, शंकरा, वेलकम टू द जंगल, हाउसफुल ५ तथा भूत बंगला इति चलचित्राणि प्रदर्शितानि भविष्यन्ति।

रामनगर-महाविद्यालये पञ्चविंशतितमः उत्तराखण्ड-राज्य-स्थापनादिवसः आचरितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- रामनगरम्। पीएनजी राजकीय-स्नातकोत्तर-महाविद्यालये रामनगरे रोवर्स रेंजर्स, नमामि गङ्गे, राष्ट्रियसेवायोजना इत्यादिद्वारा उत्तराखण्ड-स्थापनादिवसस्य पञ्चविंशतितमः स्थापनादिवसः आचरितः। कार्यक्रमस्य आध्यक्ष्यं प्राचार्येण प्रो. एम. सी. पाण्डेवर्येण निर्व्यूढम्। अनेन अस्मिन्नवसरे समेभ्यो वर्धापनानि शुभकामनाश्च वितरता राज्यस्थापनोद्देश्यं प्रति ध्यानाकर्षुमाशा अभिव्यक्ता। राज्यकरविभागे असिस्टेंट कमिश्नर मितेश्वरानन्दः छात्र-छात्राभ्यः शुभकामनापुरस्सरम् उत्तराखण्डराज्यस्य स्वप्नानु सफलकृतुं आह्वयति। यू. एस. ए. इत्यत्र सीईओ प्रेरणाप्रदायक-सम्बोधनपूर्वकं डॉ. जितेन्द्रपन्तेन उच्यते यत् छात्र-छात्राः छात्रजीवनादेव उच्चस्तरीय-भविष्यनिर्माणे सत्पराः भवेयुः। डॉ. नरेशकुमारमहोदयः सविस्तरं वक्ति यत् उत्तराखण्ड-राज्यस्य अवधारणानां भविष्ये तस्य समुचितविकाससम्भावनानां च सन्दर्भे सर्वैरपि चिन्तनीयः। रोवर्स रेंजर्स प्रभारी, डॉ. जे. पी. त्यागी महोदयः कार्यक्रमे उपस्थितानां समेषां धन्यवादं विज्ञापयति। तदनन्तरं राष्ट्रियसेवायोजनायाः स्वयंसेवकैः, रोवर रेंजर्स इत्यस्य नमामि गङ्गे इत्यस्य च छात्र-छात्राभिः महाविद्यालयपरिसरे स्वच्छताभियानं सञ्चालितम्। कार्यक्रमस्य सञ्चालनं डॉ. सुरेशचन्द्राद्वारा विहितम्। कार्यक्रमे डॉ. सुमनकुमारः, डॉ. ललितमोहनः, डॉ. दीपक खाती, नमामि गङ्गे प्रभारी, डॉ. नीमा राणा, डॉ. ममता भदोला छात्रछात्राश्च समुपस्थिता आसन्।

“धनस्य अहङ्कारः”

लाहौर नगर्यां दुलिचन्दः नाम्नः धनिकः वसति स्म। सः स्व धनस्य महाहङ्कारं करोति स्म। अहं विशन्ति कोटि रुप्यकाणि स्वामी अस्मि, तद् दर्शयितुं तेन विशन्ति ध्वजां स्वगृहोऽपरि धूनितावान्। एकस्मिन् दिने धनिकं ज्ञातं यद् नगर्याः यात्रिकगृहे गुरुनानकः स्थितास्ति इति। धनिकं तं मेलितुम् गतः। तत्र गत्वा तेन मस्तकं नत्वा गुरुनानकाय स्वर्णमुद्रा पुरितं स्यूतः अर्पितः। अपृच्छत् च-इतोऽपि अहं किं सेवामहे? अन्तरज्ञानेन नानकं ज्ञातं यद् दुलिचन्दं स्वधनस्य अहङ्कारं करोति स्म। तदा एका सूचिकां तं दत्त्वा- 'एषा सूचिका अग्रस्थ जन्मनि मां प्रयच्छतु/ प्रदद्यात् इति। दुलिचन्दः गुरुप्रसादं मत्वा गृहं प्रत्यागच्छत्। सूचिका पूजागृहे स्थापयित्वा पूजाम् आरब्धः। सहसा तस्य ध्याने आगतः, नानकेन सूचिकाम् अग्रस्थ जन्मनि माम् प्रददातु इति, किन्तु एतद् शक्यं भवति? भविष्यति? प्रियमाण व्यक्तिः कथं सूचिकाया सह गमिष्यति वा गन्तुम् शक्यते? त्वरया सह सः पुनः नानकं मेलनार्थं यात्रिकगृहं प्रत्यागतः। गुरुं उक्तवान्—भवान् मां सूचिकां दत्त्वा सा अग्रिम जन्मनि प्रयच्छतु इति अवदत् किन्तु एतत् कथं शक्यते? मृत्योः समये मनुष्यः शून्यहस्तेन एव गच्छति। तदा गुरुदेव तम् अवदत्- भो दुलिचन्दः! मृत्योः समये यदि त्वम् एका सूचिकाम् अपि नेतुम् असमर्था तर्हि एतावत् स्व सम्पद् कथं नेष्यते एते शब्दाः आकर्णानन्तरं दुलिचन्दस्य अन्तर्दृष्टि उद्घाटिता, सः गृहं प्रत्यागच्छत् तदनन्तरं तेन स्वधनं निर्धनाः तथा च अर्थी जनेभ्यः वितरिता तेन स्वधनम् अधनेभ्यो वितोर्णम्। अनन्तरं नानकस्य शिष्यत्वं स्वीकृतवान्।
“अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया। चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः॥”
डॉ. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे / महाराष्ट्रम्

भाजपादलं सर्वदा आदिवासिजनानाम् हिताय कल्याणाय च कार्यं करोति-प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी

झारखण्डे प्रथमचरणस्य विधानसभानिर्वाचनाभियानस्य समाप्त्यर्थं केवलं द्वौ दिवसौ अवशिष्टौ। एतादृशे सति सर्वेषां राजनैतिकदलानां नेतारः मतदातृन् आकर्षयितुं पूर्णबलेन कार्यं कुर्वन्ति। भाजपादलस्य-वरिष्ठनेता च नरेन्द्रमोदी रविवासरे राज्ये प्रचार-कार्यक्रमे एकां जनसभां सम्बोधितवान्। अपराले बोकारो नगरस्य चन्दनक्यारी

विधानसभाक्षेत्रे विजयसंकल्प- अभियानं सम्बोधयन् प्रधानमन्त्री मोदी अवदत् यत् भाजपादलं सर्वदा आदिवासिजनानाम् हिताय कल्याणाय च कार्यं करोति। सः अवदत् यत् आदिवासीभ्रातृभगिनीनां आकांक्षाः, स्वाभिमानः च सर्वदा दलस्य कृते सर्वोपरि वर्तते। श्री मोदी प्रोक्तवान् यत् विगतदशवर्षेषु अस्माकं सर्वकारेण त्रिलक्षकोटिरुप्यतोधिकं धनराशिं जनेभ्यः प्रदत्तः। यः काङ्क्षेसदलस्य अपेक्षया चतुर्गुणाधिकम् वर्तते। झामुमो-सर्वकारस्य आलोचनां कुर्वन् मोदीमहोदयः अवदत् यत् सोरेन-सर्वकारेण झारखण्डस्य जनानां शोषणं लुण्ठनं च कृतम्। अस्य प्रत्युत्तरे रांचीनगरे निर्वाचनसभां सम्बोधयन् सोरेन महोदयः अवदत् यत् जनसमूहः सर्वेषु कार्येषु दृष्टिम् स्थापयति। सममेव ते निर्वाचने भाजपादलस्य कृते समुचितं उत्तरं दास्यन्ति। हेमन्त सोरेन इत्यस्य आरोपस्य खण्डनं कुर्वन् झारखण्डस्य भाजपादलस्य प्रमुखः बाबूलाल मराण्डी प्रोक्तवान् यत् केन्द्रीय संस्थाः निजकार्यं कुर्वन्ति इति

इफ्फी भारत अन्तर्राष्ट्रीय-चलचित्रमहोत्सवः इत्यनेन IFlesta इत्यस्य आयोजनस्य कृता घोषणा

मनोरञ्जनस्य जगतं अधिकं मनोरञ्जकं च कर्तुं इफ्फी भारत अन्तर्राष्ट्रीयचलचित्रमहोत्सवः इत्यनेन IFlesta इत्यस्य आयोजनस्य घोषणा कृता। अस्य उद्देश्यं चलचित्रस्य, भोजनस्य, कलानां, अन्तरक्रियाशीलानाम् अनुभवानां च माध्यमेन जनानु संयोजनं वर्तते। IFiesta इत्यस्य आयोजनं नवम्बरमासस्य एकविंशतिः दिनांकतः अष्टाविंशतिः दिनांक पर्यन्तं गोवादेशस्य पणजीनगरस्य कला अकादम्यां भविष्यति। सूचनाप्रसारणमन्त्रालयस्य सूत्रानुसारं प्रतिपादितं यत् अस्मिन्नेव कार्यक्रमे सांस्कृतिककार्यक्रमाणां विस्तृताः श्रृंखलाः आयोजिताः भविष्यन्ति।

चेन्नई ग्राण्ड मास्टर्स

चतुरङ्गक्रीडायां चेन्नई नगरस्य अन्ना-शताब्दी पुस्तकालये नवम्बर-मासस्य पञ्चदिनांकतः एकादश पर्यन्तं चेन्नई-ग्राण्ड-मास्टर्स-चतुर्विंशत्याधिकद्विशततम् वर्षस्य

क्रीडायाः आयोजनं प्रचलति। यत्र मास्टर्स-चैलेन्जर्स-वर्गयोः आयोजनं प्रचलतः। अमेरिकादेशस्य ग्राण्डमास्टरः लेवोन् एरोनियः पञ्चमे चक्रे फ्रान्सदेशस्य जीएम मैक्सिन वायियर लाप्रोवम् पुराजिल्य शीर्ष स्थानं प्राप्तवान्।

sudha_sathaye@yahoo.com

संकटमोचकः श्रीहनुमान

हनुमान कदा कदा रामस्य संकटमोचकः अभवत्, तत् प्रसिद्धं एव अस्ति। को वा जानाति जगति कपि संकटमोचनं नाम तव। हनुमतः बहूनि नामानि सन्ति, यथा- बजरंगबली, महावीरः, केसरीनन्दनः, संकटमोचनः च। एतानि नामानि तस्य गुणानां कर्माणां च कारणेन प्राप्तानि। हनुमतः अङ्गानि वज्रसमानि सन्ति, अतः सः बजरंगबली इति कथ्यते। महावीरः इति कथ्यते यतः तस्मात् महान् कश्चन वीरः न अस्ति। केसरी पुत्रत्वात् सः केसरीनन्दनः कथ्यते। भक्तानां संकटहरः अस्ति, अतः सः संकटमोचनः अपि इति प्रसिद्धः। हनुमानचालिसापाठे उक्तम् अस्ति - “को नहिं जानत है जग में कपि संकट मोचन नाम तिहारो।” हनुमान केवलं भक्तानाम् संकटहर्ता न, अपि तु तेन प्रभुः श्रीरामः अपि अनेकेषु कालेषु संकटेभ्यः उद्धृतः। अतः रामेण हनुमानं संकटमोचनं नाम दत्तम्, सृष्टेः अन्तं यावत् पृथिव्यां मनुष्याणां संकटेभ्यः उद्धारणाय आशिषं प्राप्तवान् च हनुमान्। अतः वयं पश्यामः कदा कदा हनुमानः रामस्य संकटमोचकः अभवत्।

प्रथमवारं संकटमोचकः हनुमान

सीताहरणसमये रामः लक्ष्मणः च सीतायाः अन्वेषणे भ्रमन्तौ स्तः। तत्रैव रामस्य हनुमानस्य च प्रथमम् मिलनं अभवत्। ततः परम् हनुमता रामस्य सुग्रीवेण सह मैत्री स्थापितम्, यस्य कारणेन रामः बृहद्गानरसैन्यं प्राप्तवान्। तस्मिन् सैन्ये सहायेन एव रामेण सीता अन्वेषिता, रावणश्च युद्धे पराजितः अभवत्।

रामस्य चिन्तां दूरं कृतवान् हनुमान

द्वितीयवारं संकटसमये हनुमता रामस्य सहायता कृता, यदा सर्वतो निराशः रामः सीतायाः अन्वेषणं न प्राप्तवान्। तदा हनुमता सागरं लङ्घ्य, रावणेन लङ्कायां सीता नीतमिति ज्ञातम्। देवी सीता अशोकवाटिकायाम् कूटनयाः प्रतीक्षां करोति स्म। एतत् समाचारं श्रुत्वा एव रामः सैन्येन सह लङ्कायाः दिशि गतः।

लक्ष्मणस्य प्राणानाम् संकटे संजीवनीकृता

तृतीयवारं यदा शक्ति-बाणेन लक्ष्मणः मूर्छितः अभवत्, तदा तस्य प्राणरक्षणार्थं सुषेणवेद्येन संजीवनीबूटिकायाः आगमनं निर्दिष्टम्। ततः हनुमता संजीवनीबूटी आनयता लक्ष्मणस्य प्राणाः रक्षिताः।

नागपाशे बद्धौ राम-लक्ष्मणौ -

गरुडः समागच्छत्

रामः लक्ष्मणश्च नागपाशे बद्धौ अभवताम्, तदा अपि हनुमता गरुडं आहूय रामस्य संकटानां दूरं कृतम्।

राम-लक्ष्मणयोः बलिः सम्पद्यते स्म,

हनुमानः संकटमोचकः

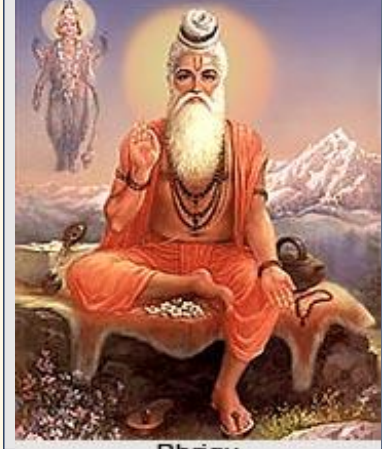
रावणस्य मृत्युनन्तरं, अहिरावणः प्रतिशोधार्थं राम-लक्ष्मणौ अपहरत्। हनुमता तस्य खोजं कृत्वा पाताले स्थितस्य अहिरावणस्य अन्तं कृतवान्। तेन राम-लक्ष्मणयोः प्राणाः रक्षिताः।

-श्री तोडकर-अभिजित् abhitdkr9@gmail.com

संस्कृतविद्यास्थानानि- २७ अथर्ववेदस्य गोपथब्राह्मणम्-

पाकयज्ञाः हविर्यज्ञाः सप्त तथैकविंशतिः।

अथर्ववेदस्य गोपथब्राह्मणम्

अथर्ववेदसम्बद्धम् एकमेव ब्राह्मणम् उपलब्धम्। वेङ्कटमाधवस्य ऋग्वेदानुक्रमण्यां 'पैप्पलादम् आथर्वणम्' एवमित्यस्य ब्राह्मणस्य उल्लेखात् एतत् अथर्ववेदस्य पैप्पलादशाखया सम्बद्धं ब्राह्मणम् इति स्पष्टम्। एतस्य प्रवचनकर्ता गोपथर्षिः।

एतस्य ब्राह्मणस्य नामकरणविषये चत्वारि मतानि प्रचलितानि सन्ति-

१) गोपथर्षिः एतस्य ब्राह्मणस्य रचयिता अतः तस्य नाम्ना एतत् ख्यातम् अभवत्। यथा ऐतरेयब्राह्मणं शाङ्खायनब्राह्मणम् इत्येतानि नामान्यपि रचयितुः नाम्नः आगतानि सन्ति।

२) गोपथशब्दस्य व्युत्पत्तिः गुप् धातुतः अपि उक्ता। गुप् धातुः तथा अथ इति अव्ययं एतयोः संयोगेन गोपथशब्दः सिध्यति। अथर्ववेदस्य द्वाष्टरी अथर्वा अङ्गिराः च तथा तयोः शिष्यपरम्परा यज्ञस्य गोप्तारः सन्ति। अथर्वाङ्गिरसो हि गोप्तारः। इति गोपथोक्तिः।

३) यथा शतपथस्य नाम तस्य शतस्य अध्यायानां कारणात् आगतं तथैव गोपथस्य नाम तस्य ११ प्रपाठकानां कारणात् आगतम् अस्ति। गोशब्दस्य अर्थः इन्द्रियम्। इन्द्रियाणां सङ्ख्या पञ्चज्ञानेन्द्रियाणि पञ्चकर्मेन्द्रियाणि मनश्च एवमाहृत्य ११ भवति। तावत्सङ्ख्याः अध्यायाः अस्मिन्ब्राह्मणे अतः तस्य नाम गोपथब्राह्मणम्।

४) सरमापणिसंवादः ऋग्वेदे। इन्द्रस्य आदेशानुसारं सरमा असुरैः अपहृतानां गवाम् अन्वेषणं करोति। अस्मिन्कार्ये अङ्गिरसः इन्द्रस्य साहो कृतवन्तः यतः ते गवां पन्थानः जानन्ति स्म। ब्राह्मणस्यैतस्य पूर्वगोपथम् उत्तरगोपथं चेत्येतत् भागद्वयम्। पूर्वगोपथे पञ्च प्रपाठकाः तथा उत्तरगोपथे षट् प्रपाठकाः सन्ति। एवमाहृत्य ११ प्रपाठकेषु २५८ कण्डिकाः विद्यन्ते। ब्राह्मणसाहित्ये इदं सर्वाधिकम् अर्वाचीनं ब्राह्मणम्।

पूर्वगोपथे प्रथमप्रपाठके सृष्ट्युत्पत्तिः तथा ओङ्कारः गायत्री च एतयोः महिमानं वर्णितम् अस्ति। अन्ते आचमनस्य विधेः वर्णनम् अस्ति। द्वितीये ब्रह्मचारिणः कर्तव्याणि, ऋत्विजां क्रियाकलापाः, यज्ञविवेचनम् एते विषयाः सन्ति। तृतीये पुनः यज्ञविवेचनं, ब्रह्मणः (यज्ञहोतुः) महत्त्वं, दर्शपूर्णमासः, अग्निष्टोमः, अग्निहोत्रम्, इत्यादीनां गूढव्याख्या वर्तते। चतुर्थे गवामयनादीनां सत्रयागानां मीमांसा अस्ति।

पञ्चमे संवत्सरसत्रम्, अश्वमेधः, पुरुषमेधः, अग्निष्टोमः एतद्विषयकं विवेचनम् अस्ति। उत्तरगोपथस्य प्रथमप्रपाठके जयज्ञहोतुः ब्रह्मणः आसनं, दर्शपूर्णमासयागः, काम्येष्टयः, चातुर्मास्ययागः एतेषां वरवणनम् अस्ति। द्वितीये सोमयागः प्रायश्चित्तयागः एतद्विषयकं विवेचनम् अस्ति। तृतीये वषट्कारः अनुवषट्कारः एकाहप्रातःसवनम् माध्यन्दिनसवनम् एतेषां विवेचनम् अस्ति। चतुर्थे सार्यसवनं षोडशीयागः पञ्चमे तथा षष्ठे अतिरात्रः, सौत्रामणी, वाजपेयः, अहीनः इत्यादियागानां वर्णना अस्ति।

गोपथे एते उल्लेखाः विशेषावधेयाः सन्ति-

१) अग्निर्यज्ञं त्रिवृतं सप्ततन्तुम्। इति आथर्वणश्रुत्यनुसारं गोपथब्राह्मणकारः यागानां २१ प्रभेदाः सन्तीति प्रतिपादयति। सप्तसुत्याः सप्त च

२) चतुर्षु होतृषु ब्रह्मा यज्ञगतान् अरिष्टान् शमयति। एवं ब्रह्मा भृग्वङ्गिरोर्भिव्याहृतिभिर्यज्ञस्य विरिद्धं शमयति। स एव यज्ञकार्यस्य सर्ववेत्ता अस्ति। एष ह वै विद्वान् सर्ववित् ब्रह्मा।

३) यज्ञस्य द्रव्यरूपस्य अपेक्षया यत् तस्य आध्यात्मिकरूपस्य विवरणं शतपथे प्रारब्धं तस्य चरमोत्कर्षः गोपथे दृश्यते।

४) आध्यात्मिकतत्त्वानां प्रचुरमात्रया निरूपणम् अस्मिन् ब्राह्मणे दृश्यते। ओङ्कारः गायत्री, मनःसयमः एतेषु विषयेषु अधिकम् अवधानं दत्तम् अस्ति। ओङ्कारस्य सहस्रसङ्ख्याया जपत् कामनापूर्तिः भवति, ऋक्सामयजुषाम् उच्चारणात् प्राक् प्रणवोच्चारः करणीयः, गायत्र्याः उपसकः अनन्तं पुण्यं श्रीः कीर्तिं च प्राप्नोति इत्यादिविवेचनं गोपथे विस्तरेण कृतम्।

५) धर्मो ह्येनं गुप्तो गोपायति। धर्मस्य रक्षणार्थं सः धर्मः मनुष्यं रक्षति एषः गोपथस्य विचारः अनन्तरं 'धर्मो रक्षति रक्षितः' इत्यस्यां सूक्त्यां परिणतः अभवत्।

६) ऋग्वेदे वरुणः आकाशदेवता आसीत्। तथापि गोपथे सः जलेन सह सम्बद्धः अभवत्।

७) परिनिष्ठितान् चतुरः वेदान् विहाय सर्पवेदः, पिशाचवेदः, असुरवेदः, इतिहासवेदः, पुराणवेदः एतेषां पञ्चानम् उल्लेखः वेदरूपेण प्राप्यते।

८) व्याकरणस्य नैकाः संज्ञाः अत्र प्राप्यन्ते यथा- धातुः प्रातिपदिकम्, विभक्तिः, प्रत्ययः, विकारः, विकारी, स्थानानुप्रदानम् इत्यादयः।

९) अस्मिन् ब्राह्मणे वसिष्ठविश्वामित्रादीनाम् आचार्याणां भौगोलिकनिवासस्थानानाम् उल्लेखः कृतः। कुरवः, पाञ्चालाः, मगधाः, अङ्गाः इत्यादीनि जनपदानामान्यपि उल्लिखितानि।

एतादृशानां नैकासां विशेषतानां कारणात् गोपथं ब्राह्मणसाहित्ये अत्यन्तं महत्त्वपूर्णम् अस्ति।